

2.4 Gebiedsdialoog Woonwijken (1/5)

Een quote uit de dialoog

“We moeten meer water bergen en groen aanplanten in de wijken”

“Er moet meer ruimte in de wijk komen voor bomen, zowel ondergronds als bovengronds”

Waarom is dit een opgave? Wat is er aan de hand?

De wijken in Enschede zijn niet ingericht om goed om te gaan met de gevolgen van extreem weer. In de toekomst zullen de wijken steeds vaker ‘slachtoffer’ zijn van hogere temperaturen, zware buien en lange perioden van droogte. Uit de stresstest blijkt dat de alle wijken (10 totaal) kwetsbaar zijn voor de klimaateffecten: wateroverlast, hitte en droogte.

Wateroverlast

Wanneer er een hevige bui valt met 70 millimeter water in twee uur zullen er in alle wijken in Enschede wateroverlastsituaties ontstaan. De waterschadeschatter schat in dat er ongeveer 26 miljoen euro als totale schade zal optreden per gebeurtenis. Voornamelijk de wijken met veel versteend gebied zijn kwetsbaar, zoals het binnensingelgebied (8 miljoen schade), Enschede Noord (4.5 miljoen schade) en de bedrijventerreinen in Enschede West (3.3 miljoen schade) zijn het meest kwetsbaar.

Nr.	Wijken Enschede	Potentiële schade door wateroverlast per gebeurtenis (2 uur durende bui van 70 mm)
		[in EUR]
6.	Binnensingelgebied	7.939.970
1.	Enschede Noord	4.515.552
4.	Bedrijventerrein Enschede West	3.287.186
9.	Boswinkel Stadsveld	3.152.389
5.	Landelijk gebied en Kernen	653.762 (Noord) 919.190 (Zuid)
8.	Hogeland Velve – Lindenhof	1.438.637
2.	Ribbelt Stokhorst	1.133.672
10.	Enschede Zuid	1.110.708
3.	Twekkelerveld T H T	1.023.429
7.	Glanerbrug en omgeving	872.168

2.4 Gebiedsdialoog Woonwijken (2/5)

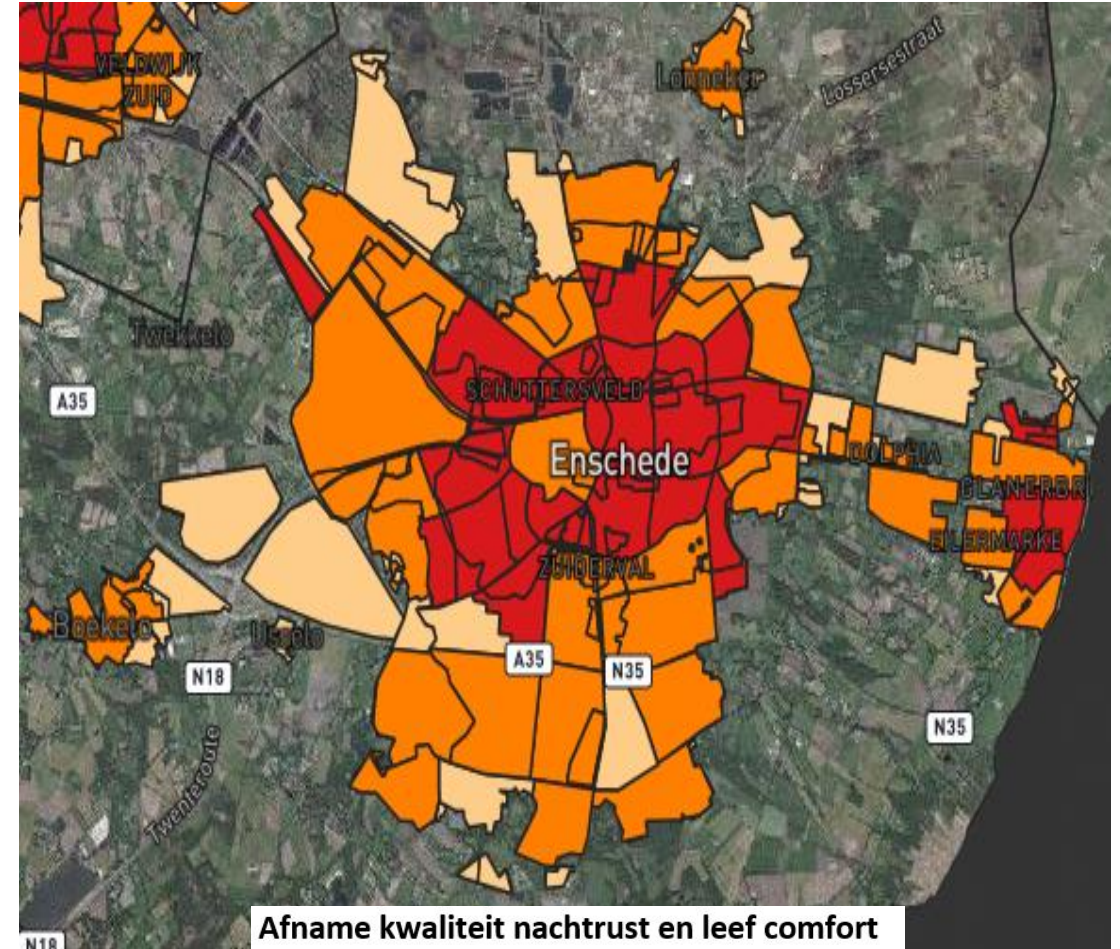
Waarom is dit een opgave? Wat is er aan de hand?

Hitte

De wijken die kwetsbaar zijn voor de gevolgen van wateroverlast zijn ook kwetsbaar voor hittestress. Dit heeft te maken met de grote hoeveelheid verhard terrein. Hoe groener de wijk, hoe minder last van hittestress. Daarnaast laat de stresstest zien dat richting 2050 het aantal warme nachten sterkt toeneemt naar 3 weken ten opzichte van 1 week in 2020. Met name de wijken in het stedelijk gebied zullen hard worden getroffen als het de mate van verhard terrein hetzelfde blijft. Aandacht is nodig voor kwetsbare groepen, zoals ouderen woonachtig in het stedelijk gebied. Het binnensingelgebied, Enschede Noord, Ribbelt Stokohorst, Hogeland Velve – Lindenhof, Boswinkel Stadsveld en Twekkelerveld zijn het meest gevoelig voor hittestress.

Droogte

Waar groen hittestress kan verminderen is groen tegelijkertijd kwetsbaar voor aanhoudende droogte tijdens hittegolven. Afgelopen zomer (2020) liet zien dat parken in Enschede kwetsbaar zijn. Niet alleen de parken lijden onder aanhoudende droogte. Ook ander groen heeft het moeilijk in de wijken van Enschede, zoals de natuur in het buitengebied/landelijk gebied. Hier heeft de natuur het dusdanig lastig dat de biodiversiteit afneemt. Ten slotte kunnen er panden in de wijken verzakken door bodemdaling.

Afname kwaliteit nachtrust en leef comfort

- Erg gevoelig voor opwarming, verharding (> 60%)
- Gevoelig voor opwarming, verharding (40 - 60%)
- Beperkt gevoelig voor opwarming, verharding (< 40%)

2.4 Gebiedsdialoog Woonwijken (3/5)

Hoe gaan we de gevolgen van extreem weer aanpakken op wijkniveau?

Bovenstaande vraag stond centraal in de interactieve sessie met de verschillende deelnemers. Deze varieerde van gebiedsmanagers vanuit de verschillende stadsdelen tot aan afgevaardigden van wijkraden.

Met groep werd allereerst het klimaateffectenspel gespeeld om de risico-acceptatie voor de klimaateffecten op wijkniveau te bepalen. Alleen de stellingkaarten die toepassing hadden op problemen in de wijk werden hier behandeld. Hierna werd er een aanzet gedaan tot het benoemen van de grootste knelpunten op wijkniveau. Waarna er een eerste ambitieniveau werd bepaald en oplossingsrichtingen werden verkend die als eerste aanzet dienen voor een adaptatiestrategie op wijkniveau.

Beperken wateroverlast. Vergroenen van veel overtollige verharding. Minimaal instand houden groen en deze meer uitbreiden.

Wat gaat er mis en hoe erg vinden we dat?

- *Ruimtelijke inrichting*
 - Er is beperkte ruimte, zowel bovengronds als ondergronds.
- *Afstemming*
 - Coöperatie van stakeholders: De veelvoud aan stakeholders maakt dat er veel tegenstellende belangen zijn, waardoor er moeilijk consensus kan worden bereikt.
- *Financiering*
 - Er is een tekort aan budget om te investeren, bijvoorbeeld in meer groen en blauw
- *Barrières*
 - Beleid, budget of andere belangen staan voorstellen die de wijken beter voorbereiden voor de gevolgen van extreem weer in de weg

knelpunten zijn natuurlijk altijd tegengestelde belangen, maar eerst doen wat kan, en daarna pas wat echt moet

Ongeacht welk voorstel van een wijk komt. We moeten het bekijken vanuit perspectief het mogelijk te maken. Tot nu toe heb ik het idee dat voorstellen vroegtijdig sterven omdat beleid, geld of een ander belang in de weg staat

2.4 Gebiedsdialoog Woonwijken (4/5)

Wat voor ambitie is nodig om op wijken in Enschede beter voor te bereiden op de gevolgen van extreem weer?

Ambities die werden aangedragen tijdens de dialoog:

- *Vergroenen en ontharden*
 - Groen en waterafvoer combineren met speelplekken (wadi's);
 - Water zoveel mogelijk bergen;
- *Eigenaarschap*
 - Kleinschalige buurtcorporaties aanjagen en verantwoordelijk maken om de kwaliteit van de leefomgeving te beheren;
- *Beleid*
 - De gemeente moet een voortrekkersrol nemen in vergroening, ontharding, minder hemelwater op het riool;
 - In elke straat minimaal een x aantal bomen;
 - Alle daken afkoppelen;
 - Minder verharde parkeerplekken;
 - Stimuleren van insectenhotels en nestkasten;
 - Tuinen besproeien met opgevangen regenwater;
 - Actief vergroenen van particuliere tuinen.

kunstgrasvelden
omzetten naar
minder hitte
uitstraling

tegeltrottoirs
ombouwen
naar half
verharde
paden

langs randen
van wijken
water bergen
naar het
buitengebied.

Ambitie: gemeente
moet daar waar het
kan en daar waar het
echt nodig is het
voortouw nemen bij
minder verstening,
minder hemelwater op
riool etc

VERGROENEN
VAN GEVELS
HOGE
GEBOUWEN

Economie
een tandje
terugdraaien

Hoe moet dit worden opgepakt? Met welke oplossingen en maatregelen?

Ideeën die zijn aangedragen tijdens de dialoog:

- *Handelingsperspectief*
 - Stakeholders (woningcorporaties, bewoners, ondernemers, boeren, RWS, Provincie Overijssel) iets te bieden hebben;
- *Bewustwording en eigenaarschap*
 - Via informatieavonden mensen betrekken bij ideeën voor de wijk;
 - Klimaatadaptatie verplicht agendapunt maken bij stadsdeelcommissies, wijk en dorpsraden.
- *Slimme aanpak*
 - Wijkgerichte aanpak: Verbeterplannen voor de leefomgeving: aantrekkelijkere wijk en openbare ruimte;
 - Openbare ruimte klimaatbestendig inrichten.
- *Beleid*
 - Bij een nieuwbouwproject verplichten om rekening te houden met de gevolgen van klimaatverandering

2.4 Gebiedsdialoog Woonwijken (5/5)

Conclusies die kunnen worden getrokken uit de dialoog:

Voorstel strategiebouwstenen:

- **Integraal werken:** Werk wijkgericht en stel verbeterplannen op voor de leefomgeving in de wijken, waar vergroening en ontharding centraal staan. Identificeer koppelkansen en verzilver deze waar mogelijk door werk-met-werk te maken.
- **Samenwerken:** In de wijkgerichte aanpak is samenwerken essentieel om wijken klimaatbestendig in te richten. Onder andere met de woningcorporaties, bewoners en de juiste afgevaardigden van de gemeente. Op deze manier kunnen grote wijken worden aangepakt.
- **Visie en beleid:** Om daadwerkelijk grote slagen te maken in het klimaatbestendig maken van de verschillende wijken zal klimaatbestendig handelen geborgen moeten zijn in beleid. Maak klimaatadaptatie daarom onderdeel van het gemeentelijk beleid. Om het goede voorbeeld te geven en strengere eisen te stellen. De gemeente is dan beter in staat om een regierol te pakken en eisen te stellen aan het stimuleren van groenblauwe structuren in de wijken van Enschede.

Doorlopend:

- Behoudt bewustwording en urgentiegevoel van interne en externe stakeholders door gesprek periodiek te blijven voeren. Bijvoorbeeld door informatieavonden en door klimaatverandering als vast agendapunt op de agenda van de stadsdeelcommissies, wijken, dorpsraden te zetten.

Verbinding met:

- Gemeenteraad, woningcorporaties, projectontwikkelaars, bewoners, bedrijven en ondernemers, boeren, rijkswaterstap, Provincie Overijssel

Concrete vervolgstappen:

- Organiseer een dialoog met de bewoners of een inwonerspanel waarin wordt geconstateerd wat er echt speelt rond de gevolgen van extreem weer bij de mensen thuis.
- Zet in op bewustwordingscampagnes die stadsdeelcommissies, wijkraden en dorpsraden bereiken en klimaatverandering onder de aandacht brengen.
- Borg in gemeentelijkbeleid dat projectontwikkelaars verplicht zijn klimaat adaptief te bouwen.

Constateringen proces:

- Wijken zijn verschillend en vragen om een wijkgerichte aanpak.